C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr. 21rji-762/2025 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
1-24014300-03-21rji-16062025 Judecător: Ludmila Tetiu

D E C I Z I E
În numele Legii
13 noiembrie 2025

Colegiul penal al Curții de apel Nord
În componența:
Președintele completului, judecătorul: Ghenadie Liulca
Judecătorii: Aurelia Andronache, Ludmila Iarmaliuc

judecând în ordine de recurs, în lipsa părților, recursul directorului interimar al Penitenciarului nr. 17 Rezina, Paterău Adrian, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 23 mai 2025, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul **Globa Ion** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 05 februarie 2025 în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Globa Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, prin care se solicită constatarea faptului deținerii în condiții inumane în Penitenciarul nr. 4-Cricova, penitenciarul nr. 13-Chișinău și din Penitenciarul nr. 17-Rezina, cu reducerea pedepsei.

Prin Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 06 februarie 2024 s-a declinat competența Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana de la examinarea plângerii condamnatului Globa Ion împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO,

afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în favoarea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina cu trimiterea dosarului conform competenței.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 23 mai 2025, s-a admis plângerea condamnatului Globa Ion, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CtEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Globa Ion, a fost deținut în Penitenciarul 17-Rezina în perioadele: 05.07.2019-04.11.2019; 15.06.2020-21.12.2020 și 18.04.2022-07.05.2024, în Penitenciarul nr. 13-Chișinău în perioadele: 04.11.2019- 17.02.2020; 02.03.2020-15.06.2020; 06.05.2021-02.07.2021; 19.07.2021-18.04.2022, perioadă de 1601 zile, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a redus pedeapsa condamnatului Globa Ion, stabilită prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 12.06.2023, cu 160 zile, pentru perioada de 1601 zile, în care acesta s-a aflat în Penitenciarul nr. 17-Rezina și Penitenciarul nr. 13-Chișinău, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu calcularea o zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție.

Perioada de 1 zi calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, care nu au putut fi reduse, s-a lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei de către condamnatul Globa Ion.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul interimar al Penitenciarului nr. 17 Rezina, Paterău Adrian, în termen a contestat încheierea menționată cu recurs și a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 23 mai 2025, cu respingerea plângerii ca fiind una neîntemeiată și nefondată.

În susținerea cererii de recurs a invocat următoarele argumente:

Consideră că instanța de fond a constatat că condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 17-Rezina şi Penitenciarul nr. 13-Chişinău au fost contrare prevederilor art. 3 CEDO, fără a identifica elemente concrete şi specifice care să susțină această concluzie.

Rapoartele prezentate de administrațiile penitenciarelor, detaliate în document, atestă conformitatea condițiilor de detenție cu standardele legale şi internaționale. În speță: Raportul Penitenciarului nr. 17-Rezina indică faptul că celulele respectă cerințele de spațiu (cel puțin 4 m^2 per deținut, conform standardelor CtEDO, cauza Ostrovar c. Moldovei), fiind dotate corespunzător cu paturi, lenjerie şi obiecte de uz personal. In Penitenciarul nr. 13-Chişinău, deşi suprafețele celulelor variază (între 6,39 m^2 şi 22,8 m^2), nu s-a demonstrat că

acestea au fost supraaglomerate în perioadele de detenție ale condamnatului Globa Ion, raportul menționând că numărul deținuților corespunde capacității celulelor.

Ambele penitenciare asigură acces la apă potabilă, canalizare, ventilație naturală şi artificială, iluminat adecvat (natural şi artificial, cu becuri de 100 W), closete separate şi servicii de deratizare/dezinsectizare periodice, conform anexei nr. 22 a Statutului executării pedepsei.

Temperatura în celule este menținută peste 18°C în sezonul rece, conform normativelor legale. Administrațiile penitenciarelor au demonstrat că deținutul a beneficiat de examene medicale regulate, acces la servicii medicale de urgență și medicamente, conform Programului unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. Nu există probe care să indice lipsa asistenței medicale adecvate. Deținutul a primit hrană caldă de trei ori pe zi, conform normelor stabilite prin HG nr. 609/2006, iar Penitenciarul nr. 17-Rezina oferă acces la activități educative, sportive şi culturale, precum şi la o bibliotecă cu peste 3200 de volume.

În Penitenciarul nr. 13-Chişinău, condamnatul a avut acces la boxe de plimbare dotate cu inventar sportiv şi la literatură diversă. În absența unor dovezi concrete prezentate de condamnat (cum ar fi plângeri specifice privind supraaglomerarea, lipsa igienei sau asistenței medicale), instanța a aplicat incorect prezumția încălcării art. 3 CEDO, ignorând principiul că sarcina probațiunii revine reclamantului (art. 473/3 alin. (2) CPP).

Totodată invocă faptul că, instanța de fond a invocat jurisprudența CtEDO (ex. Kalashnikov e. Rusiei, Ostrovar c. Moldovei) pentru a justifica reducerea pedepsei, dar nu a coroborat constatările cu circumstanțele concrete ale cauzei. CtEDO subliniază că încălcarea art. 3 necesită un nivel minim de severitate, evaluat în funcție de durata maltratării, efectele fizice şi psihice şi particularitățile individuale ale deținutului (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 1978).

În prezenta cauză: Condamnatul Globa Ion nu a prezentat probe privind efectele fizice sau psihice ale presupuselor condiții precare, nici nu a indicat circumstanțe specifice (ex. boli agravate, lipsa accesului la lumină sau hrană insuficientă). Rapoartele penitenciarelor infirmă alegațiile generale ale condamnatului, demonstrând conformitatea condițiilor de detenție cu standardele CEDO.

La fel, instanța a ignorat faptul că, în cauze precum A. și alții c. Regatului Unit, CtEDO a statuat că statul are obligația de a infirma alegațiile doar atunci când reclamantul prezintă probe credibile. În lipsa unor astfel de probe, concluzia instanței privind încălcarea art. 3 este nefondată.

Recurentul consideră că, instanța a dispus reducerea pedepsei cu 160 de zile pentru o perioadă de detenție de 1601 zile, aplicând o reducere de 1 zi pentru fiecare 10 zile de detenție. Această decizie este disproporționată şi nejustificată, având în vedere: Lipsa probelor care să ateste condiții inumane sau degradante în

cele 1601 zile. Ignorarea raportului detaliat al administrațiilor penitenciarelor, care demonstrează respectarea standardelor minime de detenție.

Aplicarea automată a reducerii pedepsei fără a evalua efectele cumulative ale condițiilor şi fără a ține cont de caracteristicile individuale ale condamnatului (ex. vârsta, starea de sănătate). contrar principiilor enunțate în cauza Kudla c. Poloniei (2000). Conform art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală, reducerea pedepsei trebuie să fie proporțională cu gravitatea şi durata încălcărilor constatate, ceea ce nu a fost demonstrat în prezenta cauză.

Încălcarea dreptului la apărare al administrației penitenciarelor Administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina a solicitat respingerea plângerii condamnatului, prezentând un raport detaliat (nr. 976 din 08.05.2025) care atestă respectarea condițiilor minime de detenție. Instanța a ignorat aceste dovezi, fără a motiva în mod adecvat de ce le consideră insuficiente sau neveridice.

Acest fapt contravine principiului contradictorialității şi dreptului la apărare, garantat de art. 6 CEDO, precum şi prevederilor art. 473^3 alin. (2) Cod de procedură penală, care obligă instanța să analizeze probele prezentate de administrație.

Potrivit prevederilor art.447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice pârților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului și a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal consideră necesar de a respinge recursul directorului interimar al Penitenciarului nr. 17 Rezina, Paterău Adrian, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 23 mai 2025, ca fiind nefondat, cu menținerea încheierii, reieșind din următoarele considerațiuni.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct. 17^1) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 12.06.2023, Globa Ion a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 317 alin. (2) lit. b), art. 192^1 alin. (2) lit. a), art. 192^1 alin. (2) lit. c), art. 186 alin. (2) lit. b), art. 186 alin. (2) lit. d), art. 192^1 alin. (2) lit. a), art. 192^1 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă în temeiul prevederilor art. 84 alin. (4), sub formă de 9 ani 6 luni privare de libertate cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Globa Ion în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 4-Cricova, penitenciarul nr. 13-Chișinău și din Penitenciarul nr. 17-Rezina.

Potrivit raportului administrației instituției penitenciare, se invocă că Globa Ion s-a deținut în Penitenciarul nr. 4-Cricova, penitenciarul nr. 13-Chișinău și din Penitenciarul nr. 17-Rezina în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman si/sau degradant.

Astfel, analizând încheierea recurată în raport cu argumentele recurentului, Colegiul penal constată temeinicia soluției instanței inferioare în partea ce ține de constatarea faptului că, Globa Ion a fost deținut în Penitenciarul 17-Rezina în perioadele: 05.07.2019-04.11.2019; 15.06.2020-21.12.2020 și 18.04.2022-07.05.2024.în Penitenciarul nr. 13-Chișinău în perioadele: 04.11.2019- 17.02.2020; 02.03.2020-15.06.2020; 06.05.2021-02.07.2021; 19.07.2021-18.04.2022, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, manifestate prin deținerea în celule insalubre –în care se încalcă normele de igienă, se simte miros de umezeală, mucegai, urme de scurgeri de pe acoperiș, iar pe timp de ploaie din tavan curge apă în celulă, asistența medical insuficientă, fapt ce contravine Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați.

Condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 Chișinău integral se confirmă prin rapoartele Consiliului pentru Prevenirea Torturii din anul 2017, prin care s-a stabilit că în Penitenciarul nr. 13 Chișinău persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate, fiecărui deținut revenindu-i un spațiu locativ de aproximativ 2,1 m^2. Totodată, accesul la lumină naturală este limitat în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

La fel, specialiștii din cadrul CPT au recomandat autorităților din Republica Moldova ca să-şi mărească eforturile în sensul îmbunătățirii condițiilor de detenție curente în penitenciarul respectiv.

De asemenea, conform raportului privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău la data de 04.01.2018 întocmit de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CPT) se atestă următoarele: Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău constituie, în sine, o sursă de stres care poate duce la intensificarea gândurilor suicidale. Condițiile de detenție în penitenciar nu pot acorda o atmosferă, cît de puțin, terapeutică. La momentul vizitei fiecare deținut beneficia de suprafață locativă de aproximativ de 2,1 m^2 . Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017, numărul maxim de deținuți admis pentru deținere în penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău a fost redus pînă la 570 persoane, iar numărul deținuților aflați în P-13 la data de 04.01.2018 era de 1070 persoane. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în celule. Permiterea fumatului în celule şi în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători. Deținuții nu au la dispoziție servicii de salubrizare/spălare a hainelor/lenjeriei. Administrația Penitenciarului nr. 13 nu oferă deținuților lenjeria strict necesară. Unele spații de plimbări sunt utilizate drept spații de uscare a hainelor. Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante.

La data de 07.09.2016 Amnesty International - Moldova a efectuat o vizită de monitorizare la Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău şi a constatat existența unor celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncțional şi, pe de altă parte, existența unor celule renovate recent din contul deținuților, dotate cu frigidere, televizoare, ferestre de termopan şi cuptoare cu microunde. Amnesty International - Moldova a cerut Guvernului să închidă Penitenciarul nr. 13, deoarece condițiile de detenție a acestuia nu corespund standardelor internaționale.

În rapoartele anterioare, Promo-LEX a atenționat asupra condițiilor de detenție proaste din Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău şi alte penitenciare din Republica Moldova.

La fel, Asociația a publicat date statistice care arată că rata de încarcerare la 100000 de locuitori este una foarte mare (220 de deținuți la 100000 de locuitori, în comparație cu media europeană de 140 de deținuți la 100000 de locuitori). La moment în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău sunt deținute 1100 de persoane, deşi capacitatea penitenciarului este de 500 de persoane.

Colegiul penal remarcă că, condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 17 Rezina sânt integral confirmate prin raportul privind respectarea drepturilor şi libertăților omului în Republica Moldova în anul 2021, în cadrul căruia membrii Consiliului pentru prevenirea torturii, creat pe lângă Oficiul Avocatului Poporului,

au constatat că condițiile materiale de detenție în instituțiile penitenciare (nr.17, nr.11, nr.5, nr.13, nr.10, nr.16, nr.8, nr.12, nr.2) rămân alarmante. Ombudsmanul reafirmă angajamentul Guvernului de asigurare a condițiilor demne în spațiile închise şi îndeamnă executivul să decidă asupra unei evaluări globale a situației. Alocarea fragmentară şi insuficientă a resurselor financiare în fiecare an poate să nu fie soluția optimă. Prin urmare, probabil este necesar de revizuit conceptul executării măsurilor privative de libertate, având în vedere austeritatea bugetului public.

Drept consecință, Colegiul penal va respinge alegațiile recurentului potrivit cărora pe perioada detenției sale în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr. 17 Rezina condamnatul Globa Ion nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, or, la analiza condițiilor de cazare a deținutului urmează a se reține prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m^2, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.

În susținerea celor expuse, Colegiul penal notează dispoziția art.473^4 alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căreia la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu.

În acest sens CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(a se vedea în acest sens cauza A. şi alţii c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98).*

La acest capitol, Colegiul penal constată că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Globa Ion pe parcursul detenției sale în Penitenciarele nr. 15 Cricova și nr. 17 Rezina, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Globa Ion pe parcursul detenției sale în

perioadele nominalizate, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În sensul celor descrise supra, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de directorul interimar al Penitenciarului nr. 17 Rezina, ca fiind o expunere a dezacordului cu soluția adoptată, fără a se indica careva încălcări la emiterea soluției, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției just adoptate de judecătorul de instrucție.

Respectiv, constatând motivarea instanței a fi una plauzibilă, Colegiul o preia în tot și o însușește, ceea ce este în corespundere cu jurisprudența CEDO în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, potrivit cărei, instanțele naționale deși au obligația să-și motiveze deciziile, acest fapt totuși nu impune acordarea unui răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61*), pentru respectarea caracterului echitabil a procesului, fiind necesar ca instanța internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să examineze chestiunile esențiale supuse atenției sale.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursul declarat la caz este nefondat, din care motiv urmează a fi respins, cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului interimar al Penitenciarului nr. 17 Rezina, Paterău Adrian, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 23 mai 2025, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul **Globa Ion** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se respinge ca nefondat, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului: Judecător: Judecător:

Copia corespunde originalului.